

(i) Printed Pages: 4

Roll No. ....

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

3	3	4	6
---	---	---	---

Exam. Code :

0	4	0	1
---	---	---	---

**Master of Arts (Sociology) 1st Semester
1128**

HISTORY OF SOCIAL THOUGHT

Paper-SOC-R-411 (In all Mediums)

Time Allowed : Three Hours] [Maximum Marks : 80

Note :- Attempt five questions by selecting one question each from Units I to IV. Question No. 1 is compulsory.

I. Answer all parts in 30-35 words each :

- (i) Hierarchy of sciences.
- (ii) Meaning of Super-structure.
- (iii) How is Capitalism defined ?
- (iv) Theological stage.
- (v) Vestehen as a tool.
- (vi) Features of 'bureaucracy' in Weberian sense.
- (vii) Value reference.
- (viii) Features of organic solidarity.
- (ix) Meaning of Sacred and Profane.
- (x) Class in itself.

$2 \times 10 = 20$

UNIT-I

- II. How did Rousseau contribute to Enlightenment thought ? Describe the salient features of Enlightenment period. 15
- III. Bring out the contribution of Auguste Comte to Sociological thought. 15

UNIT-II

- IV. Critically comment upon the theory of Dialectical Materialism by Karl Marx. 15
- V. How is alienation related with capitalism ? Discuss the Marxian theory of alienation. 15

UNIT-III

- VI. How does Weber bring out the association between Protestant Ethic and Capitalism ? Discuss. 15
- VII. Discuss the Action typology in terms of different kinds of rationality as narrated by Max Weber. 15

UNIT-IV

- VIII. Is Suicide a social fact ? Discuss from the perspective of Emile Durkheim. 15
- IX. Critically examine the theory of Division of Labour as proposed by Durkheim. 15

(हिन्दी माध्यम)

नोट :- यूनिटों I से IV में प्रत्येक में से एक प्रश्न का चयन करते हुए कुल पांच प्रश्न करें। प्रश्न संख्या I अनिवार्य है।

- I. प्रत्येक भाग का उत्तर 30–35 शब्दों में दें :-
- विज्ञानों का पदानुक्रम
  - सुपर-स्ट्रक्चर का अर्थ।
  - पूंजीवाद कैसे परिभाषित किया जाता है ?
  - आध्यात्मिक मंच।
  - एक उपकरण के रूप में वैस्टेहेन (Vestehen)।
  - वेबरियन भावना में ‘नौकरशाही’ की विशेषताएं।
  - मूल्य संदर्भ।
  - कार्बनिक एकजुटता की विशेषताएं।

- (ix) पवित्र और अपवित्र का अर्थ
 (x) खुद में वर्ग।

$2 \times 10 = 20$

यूनिट-I

- II. रूसों ने स्पष्टीकरण के विचार में कैसे योगदान दिया ? स्पष्टीकरण अवधि की मुख्य विशेषताओं का वर्णन करें। 15
 III. समाजशास्त्रीय विचारों के लिए ऑगस्ट कॉम्टे का योगदान बताएं। 15

यूनिट-II

- IV. कार्ल मार्क्स द्वारा दिए द्वन्द्वात्मक भौतिकवाद के सिद्धांत पर आलोचनात्मक टिप्पणी करें। 15
 V. अलगाव पूंजीवाद से कैसे संबंधित है ? अलगाव के मार्किस्यन सिद्धांत पर चर्चा करें। 15

यूनिट-III

- VI. वेबर प्रोटेस्टेंट एथिक और पूंजीवाद के बीच साहचर्य कैसे लाता है ? चर्चा करें। 15
 VII. मैक्स वेबर द्वारा वर्णित विभिन्न प्रकार की तर्कशक्ति के संदर्भ में क्रिया टाइपोलॉजी पर चर्चा करें। 15

यूनिट-IV

- VIII. क्या आत्महत्या एक सामाजिक तथ्य है ? इमाइल दुर्खीम के परिप्रेक्ष्य से चर्चा करें। 15
 IX. दुर्खीम द्वारा प्रस्तावित श्रम के विभाजन के सिद्धांत का आलोचनात्मक परीक्षण करें। 15

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

ਨੋਟ :- ਯੂਨਿਟ I ਤੋਂ IV ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਕੁਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ I ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

- I. ਹਰੇਕ ਭਾਗ ਦਾ ਉੱਤਰ 30–35 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਦਿਓ :
- ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਤਰਜੀਬਵਾਰ।
  - ਸੁਪਰ ਸਟਰਕਚਰ ਦਾ ਮਤਲਬ।
  - ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਕਿਵੇਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ?
  - ਬੀਓਲਾਜ਼ੀਕਲ ਸਟੇਜ।

- (v) ਇੱਕ ਉਪਕਰਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵੈਸਟੇਹੇਨ (Vestehen)।
 (vi) ਵੈਬਰਿਅਨ ਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹੀ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ।
 (vii) ਮੁੱਲ ਸੰਦਰਭ।
 (viii) ਕਾਰਬਨਿਕ ਇੱਕਜੁਟਤਾ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ
 (ix) ਪਵਿੱਤਰ ਅਤੇ ਅਪਵਿੱਤਰ ਦਾ ਅਰਥ।
 (x) ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਕਲਾਸ।

$2 \times 10 = 20$

ਯੂਨਿਟ-I

- II. ਰੂਸੇ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਯੋਗਦਾਨ ਦਿੱਤਾ ? ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਅਵਧੀ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। 15
 III. ਸਮਾਜਸ਼ਾਸਤਰੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਲਈ ਆਗਸਟ ਕਾਮਟੇ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਦੱਸੋ। 15

ਯੂਨਿਟ-II

- IV. ਕਾਰਲ ਮਾਰਕਸ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਦਰੰਦਾਤਮਕ ਭੌਤਿਕਵਾਦ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਤੇ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰੋ। 15
 V. ਅਲਗਾਵ ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ? ਅਲਗਾਵ ਦੇ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਸਿਧਾਂਤ ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 15

ਯੂਨਿਟ-III

- VI. ਵੈਬਰ ਪ੍ਰੋਟੈਸਟੈਂਟ ਐਥਿਕ ਅਤੇ ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਬੰਧ ਕਿਵੇਂ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ ? ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 15
 VII. ਮੈਕਸ ਵੈਬਰ ਦੁਆਰਾ ਵਰਣਿਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਰਕਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕਿਰਿਆ ਟਾਈਪੋਲੋਜੀ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 15

ਯੂਨਿਟ-IV

- VIII. ਕੀ ਆਤਮਹੱਤਿਆ ਇੱਕ ਸਮਾਜਿਕ ਤੱਥ ਹੈ ? ਇਮਾਇਲ ਦੁਰਖੀਮ ਦੇ ਪਰਿਪੇਖ ਤੋਂ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 15
 IX. ਦੁਰਖੀਮ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਕਿਰਤ ਦੀ ਵੰਡ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਪਰੀਖਣ ਕਰੋ। 15